

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELMI-TÖRTÉNELMI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-2095 Pilisszántó, Boldog Özséb utca 26.

☎ : (+36/06-26) 337-975 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Recenzió Fróna Imre - Kedves Gyula*

**KÖRLEVÉL
(2023-494)**

Tisztelt Tagtársak, kedves Szimpatizánsok!

Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy megjelent:

FRÓNA Imre — KEDVES Gyula: *Az Országgyűlési Őrség.*

Budapest, 2023, az Országgyűlés Hivatala. 144 p. HU-ISBN 978 615 59 4890 9.

/Országgyűlési séták, 14./ HU-ISSN 2416-1594.

Nemes gondolat, hogy nemzeti múltunk országházzal kapcsolatos történetének egy-egy témaköre önálló kötet formájában is bemutatásra kerüljön. E célból bocsájtotta útjára az Országgyűlés Hivatala az „*Országgyűlési séták.*” című könyvsorozatot. A könyvsorozat keretében a XIV. kötet keretében került bemutatásra 2023. évi kiadással az Országgyűlési Őrség.

A könyvsorozatban publikált kötetek:

- *Országházi kalauz.*
- *Az Országház építéstörténete.*
- *Az Országgyűlési Könyvtár.*
- *Az Országház díszítő festészete.*
- *Az Országház falfestményei.*
- *Az Országház szobrai.*
- *Mindennapok az Országházban.*
- *Az Országház nevezetes termei.*
- *Munkácsy Mihály és az Országház.*
- *Az Országház üvegművészete.*
- *Az Országház bútorművészete és famunkái.*
- *Az Országház népi díszítőelemei.*
- *Az Országház növény- és állatmotívumai.*

Az Országgyűlési Őrséget az országgyűlésről szóló 2012. évi törvény hívta ugyan életre, azonban a szervezet jelentős történelmi előzményekkel rendelkezik, amelyek tükröződnek a kiadvány szerkezetében. A kötet 38 oldalon mutatja be az Országgyűlési Őrséget, a fennmaradó terjedelem döntő többsége pedig a testület történelmi előzményeivel foglalkozik. Ezen előzmények taglalása körében pedig kiemelt helyet kapott — teljes joggal — a néhai Képviselőházi Őrség története mintegy 53 oldal terjedelemmel, amely 1912-től 1949-ig működött, bár 1945 után

Nemzetgyűlési Őrség, végül pedig 1948-tól Országgyűlési Őrség elnevezéssel látta el szolgálati feladatait. A pártállam időszakában pedig az Államvédelmi Hatóság (ÁVH), majd a BM Kormányőrség látta el a néhai Képviselőházi Őrség feladatkörét. Végül pedig a Köztársasági Őrezred vette át ezen teendők végzését, már a rendszerváltást követően. A kötet döntő többsége tehát a néhai Képviselőházi Őrség történetét tárja az olvasó elé. A kötet terjedelmének túlnyomó többsége így azzal az időszakkal és a korabeli magyar fegyveres őrtestületek egyikével — nevezetesen a Képviselőházi Őrséggel — foglalkozik, amely tudományos társaságunk működésének is a fókuszában áll.

A kiválóan szerkesztett kiadvány, gazdagon illusztrált. Összesen 194 fénykép található a műben. A felvételek többsége ugyan fekete-fehér, azonban — a korábbi időszakokban készült fotók esetében — ez nem is lehet másként. Valamennyi kép jó minőségű. A képek számozottak és címmel is rendelkeznek. A kiadvány végén pedig képjegyzék is található, amely a fényképek származási helyét is feltűnteti.

A kötet ugyan nélkülözi a hivatkozásokat, azonban irodalomjegyzékkel rendelkezik. A fontosabb levéltári források fotói a képanyag részeként jelennek meg, mintegy 20 ilyen tartalmú fénykép található a műben. Az irodalomjegyzék nem csupán a feldolgozásokra, hanem a korabeli kiadványokra is kiterjed.

A korabeli folyóiratok tekintetében a szerzők a *Tolnai Világ-Lapjai* (1913-1918), a *Vasárnapi Újság* (1913-1918), a *Rendelési Közlöny a Magyar Királyi Honvédség Számára* (1923) és a *Honvédségi Közlöny* (1924-1948) folyóiratok releváns tartalmú közleményeire, valamint a Képviselőházi Őrség két — 1913. évi kiadású — szabályzatában foglaltakra támaszkodtak elsősorban írásművük készítése során.

A forrásművek mellett 11 feldolgozás is szerepel az irodalomjegyzékben. Ezen művek 9 szerző tollából 5 folyóirat — *Aetas*, *Rendvédelem-történeti Füzetek*, *Magyar Rendészet*, *Limes* és a *História* — hasábjain jelentek meg 1994 és 2021 között. A 11 írásmű közül 4 — a tudományos művekkel szemben támasztott elvárásokkal harmonizáló — alkotás, tudományos társaságunk folyóiratában a *Rendvédelem-történeti Füzetek*ben jelent meg. A feldolgozások 9 szerzője közül 3 fő — hosszabb-rövidebb ideig — a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja volt, illetve ma is az.

FRÓNA Imre és KEDVES Gyula szerzőpáros munkásságának eredményeit közlő publikációk bibliográfiai adatait tartalmazó jegyzékkel a magyar nyelvű, nyilvános és szabad hozzáférésű digitalizált adatbázisban — a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) által működtetett Magyar Tudományos Művek Tárában (MTMT) — nem találkoztam, illetve KEDVES Gyula neve alatt szereplő művek száma oly csekély, hogy az nyilvánvalóan a jegyzék gondozásának az elhanyagolt-ságából fakadhat.

A színes karton borítóba kötött dekoratív kivitelű kötet nyitó fedlapjának belső oldalán a Képviselőházi Őséget létrehozó 1912/LXVII. tc.-ből származó idézet olvasható. A hátsó borító belső oldalán pedig az Országgyűlési Őrség esküszövege látható.

A kötet ugyan új kutatási eredménnyel nem gyarapítja nemzeti rendvédelmünk történetét, azonban a témakörben feltártakat kiválóan összefoglalja, rendszerezi, az eseményeket szemléletesen mutatja be.

Az írásmű nyelvezete közérthető, a barokkos körmondatoktól és a szakmai zsargontól mentes. A szükségessé váló szakkifejezéseket a szerzők tömören értelmezik, így a témakörben kevésbé járatos olvasók számára is minden bizonnyal egyértelmű a kiadvány mondandója.

Akad azonban mégis olyan terminus-technicus, amely felkeltette a figyelmet.

Ide tartozónak tekintem a karhatalom kifejezést. A *karhatalom* szó mögötti tartalom ugyanis a XX. században jelentős változáson ment keresztül. A karhatalom fogalmán napjainkban — nem elhanyagolható mértékben a KÁDÁR-rezsim e névvel létrehozott önálló fegyveres testülete feladatkörének a következtében — a csapaterővel megvalósított azon tevékenységet értjük, amely a közrend tömeges méretű megszegői elleni fellépést valósítja meg csapaterő alkalmazása által. A Képviselőházi Őrség felállításakor azonban a fogalom tartalma még más jellegű volt. Nevezetesen a karhatalom fogalomkörébe tartozónak tekintettek a közrend érdekében kivitelezett minden cselekményt, amely kényszerítő eszköz — beleértve a fegyverhasználatot is — használatát, vagy legalább is szükség esetén annak valószínűsítését foglalta magába. Így például karhatalmi cselekedetnek tekintették azt is, ha a bíróság idézésére meg nem jelent tanút a bíróság a csendőrséggel vezettette elő. Ellenállás esetén ugyanis végső esetben a csendőr köteles volt akár a fegyverét is használni. A XX. század elején tehát a karhatalom fogalmunk innen indult, majd több fokozaton keresztüljutva ért el a napjainkban közismert tartalmáig.

Ugyancsak némi magyarázatra szorul a *katonailag szervezett fegyveres őrtestület* fogalom. Ennek a kifejezésnek a használata — *a polgári fegyveres őrtestület* szakkifejezéssel együtt — a dualizmus és a két világháború időszakban egyaránt bevett gyakorlat volt. A fegyveres őrtestületek szolgálati szabályzatainak első oldalain fel is tüntették, hogy az adott testület katonailag szervezett fegyveres őrtestület, vagy polgári fegyveres őrtestület. A katonailag szervezett fegyveres őrtestület személyi állományának a tagjai személyükben katonának minősültek függetlenül attól, hogy a fegyveres őrtestület mely tárca felügyelete alatt állt. Rájuk a katonákra általában érvényes jogosultságok és kötelezettségek vonatkoztak. A katonailag szervezett fegyveres őrtestület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületek személyi állományainak a tagjaira a tisztviselők jogosultságai és kötelezettségei vonatkoztak. Ezen testületek tagjai személyükben nem katonának, hanem tisztviselőnek minősültek. Katonailag szervezett fegyveres őrtestület volt például a Magyar Királyi Csendőrség és a Képviselőházi Őrség is. A polgári fegyveres őrtestületek közé tartozott például a Magyar Királyi Pénzügyőrség és a rendőrségek is.

A kötet erényének tartom, hogy a vizsgált időszak terminológiájának használatát részesítették előnyben a szerzők. Tiszteletre méltó cselekedetnek tekintem, hogy a magyar szakkifejezések alkalmazását fontosabbnak tartották a szerzők,

mint az idegen nyelvekből átvett terminológiát. Sajnálatos módon ugyanis azt tapasztalom, hogy napjainkban egyre több szerző veszi át a korábbi időszakokra alkalmazva napjaink kifejezéseit, illetve mind többen dobják sutba a magyar kifejezéseket az idegen nyelvű terminus-technicusok kedvéért. Számomra külön örömet jelentett a szöveg olvasása során a korabeli magyar terminológia kifejezéseivel való találkozás.

Az örömömben azonban némi üröm is vegyült a rendészet kifejezés helytelen használatából fakadóan. A rendészet terminológiát ugyanis a magyar nyelvben hagyományosan a rend fenntartása érdekében megvalósított, de a kényszerítő eszközöket — így a fegyverhasználatot is — nélkülöző cselekményekre használjuk, mint például építészetrendészet, egészségügyi rendészet stb. Ezzel szemben a fizikai kényszerítés — akár a fegyverhasználat — lehetőségét is magába foglaló tevékenységek helyes megnevezésének a rendvédelem kifejezést tartom.

Azért is tekintem fontosnak a helyes és pontos terminológia használatát, mert az utóbbi néhány évtizedben azt tapasztaltam, hogy a neoliberais ideológiai vonulattal szimpatizáló szellemi körök előszeretettel igyekeztek felváltani a hagyományos terminus-technicust olyan kifejezésekkel, amelyek a hagyományos magyar kifejezésekkel szemben jobban illeszkednek ehhez az ideológiai felfogáshoz. Álláspontom szerint azonban akkor járunk el helyesen, ha az objektív történelemszemlélet talaján állva kezeljük a történelmi témákat. Véleményem szerint terminológia tekintetében sem szabad a történelmi folyamatokat, eseményeket az ideológiai megközelítések alárendeltségébe vonni.

A neoliberais értelmiségi körök igyekeznek — néhai SZAMEL Lajos jogász professzora hivatkozva — azt a látszatot kelteni, mintha a rendészet kifejezés tartalma a fegyveres fellépés terrénumára is kiterjedne. Az igazság azonban az, hogy egyrészt még a pártállam viszonyai között is erősen vitatott volt ez a fajta felfogás a hazai jogász körökben is. Másrészt pedig a történelemtudomány berkeiben minden bizonnyal a történelemtudomány művelése során kialakult fogalmakat és terminológiát illik használni. Abszurd igénynek tartom azt, hogy az egyik tudomány terminus-technicusát kell átvennie egy másik tudománynak, különösen ha figyelembe vesszük az időbeni eltérést is. A jogtudományi felosztás ugyanis a jogágiság kialakulásán nyugszik. Ezzel szemben a történelemtudomány sokkal nagyobb időskálán nyugvó terminus-technicusokkal dolgozik.

Nem lehet eltekinteni a rendészet terminológia kiterjesztett értelmezése mögött megbúvó ideológiai háttértől sem. Nevezetesen a neoliberais körök az úgynevezett „éjjeliőr állam” hamis ideológiájához szeretnék közelíteni a valóságot azáltal, hogy az állam ütőképességét jelentős mértékben elősegítő szervezet, azaz a katonailag szervezett fegyveres őrtestület kifejezést kerülik. Legszívesebben ezt a szervezettípust száműznék az állam szervezetéből annak ellenére, hogy ez a fajta fegyveres őrtestület bizonyult a XIX-XX. század magyar rendvédelmében a leghatékonyabbnak. A neoliberais szellemi kör számára még a polgári fegyveres őrtestület kifejezés használata is kedélyborzoló, ezért általában a „felfegyverzett hi-

vatalnok” kifejezést használják. Ez azonban azért hamis terminológia, mert a lényegét — a fegyveres őrtestületi jelleget — elhallgatva azt a hamis látszatot kelti, mintha nem is léteztek volna fegyveres őrtestületek.

Álláspontom szerint tehát a magyar kultúrközeg körülményei között történelmileg kialakult kifejezések használata a helyénvaló. Nem értek egyet a történelmi tapasztalatok helyett az ideológiai megfontolásoknak alávetett terminológia használatával.

Az országgyűlési őrség című kiadvány — a rendészet kifejezés tágított értelmű használatának a kivételével — olyan írásmű, amelynek a szellemisége dicséretes módon nélkülözi az ideológiai alávetettséget. Ehelyett az objektív történelemszemlélet szemszögéből vizsgálja és értékeli a történelmi tényeket.

Nemzeti rendvédelem történetének műveléséhez, a feltárt eredmények gondozásához kívánok további sikereket!

Pilisszántó, 2023. III. 16.

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke

A kötet borítója

